

Michal Tichý

***DYSTROFIE, DIABETES,
PIGMENTY, PNEUMOKONIÓZY***

INTRACELULÁRNÍ AKUMULACE tuků, proteinů a glykogenu

---

x 3 způsoby vzniku:

⇒ ***endogenní látky + porucha metabolismu***

⇒ ***genetická / získaná odchylka***

⇒ ***exogenní látky + porucha metabolismu***

HROMADĚNÍ LIPIDŮ

x steatóza

= ukládání tuků v IC i v intersticiu v nefyziologické podobě, např. vakuoly v srdečním svalu, játrech

x Příčiny:

⇒ ↑ *přívod potravou*, ↑ *nabídka v okolí*

– jahodový žlučník, malnutrice

⇒ *ischémie*

– muškátová játra, tygrované srdce

⇒ *metabolické poruchy*

⇒ *toxické vlivy*

– akutní x chronické (alkoholismus, houby, endotoxiny bakterií)

⇒ *genetické vlivy*

HROMADĚNÍ LIPIDŮ

---

x lipomatóza

= vakátní zmnožení tukové tkáně = lipomatózní atrofie (srdce, hilus ledviny, pankreas)

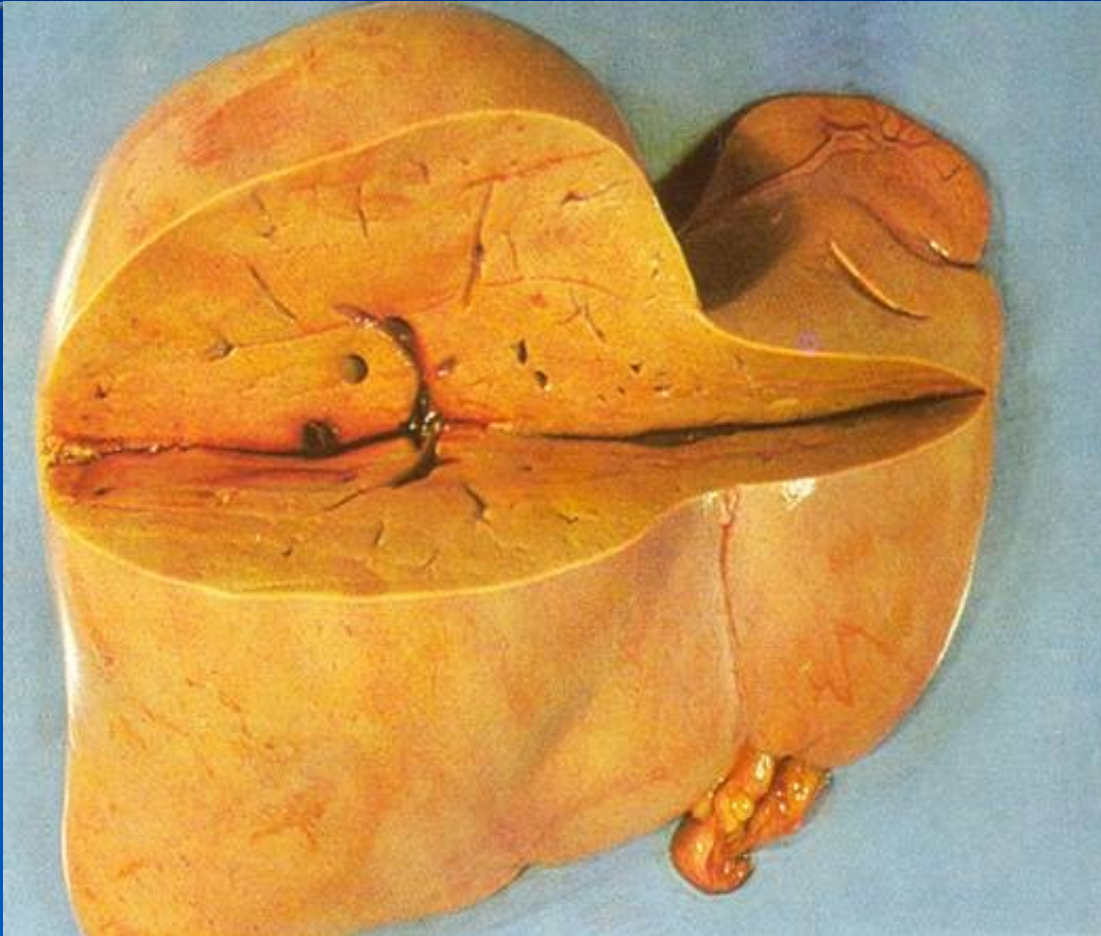
x lipidóza

= vrozená vada lipidového metabolismu (na podkladě enzymatického defektu)

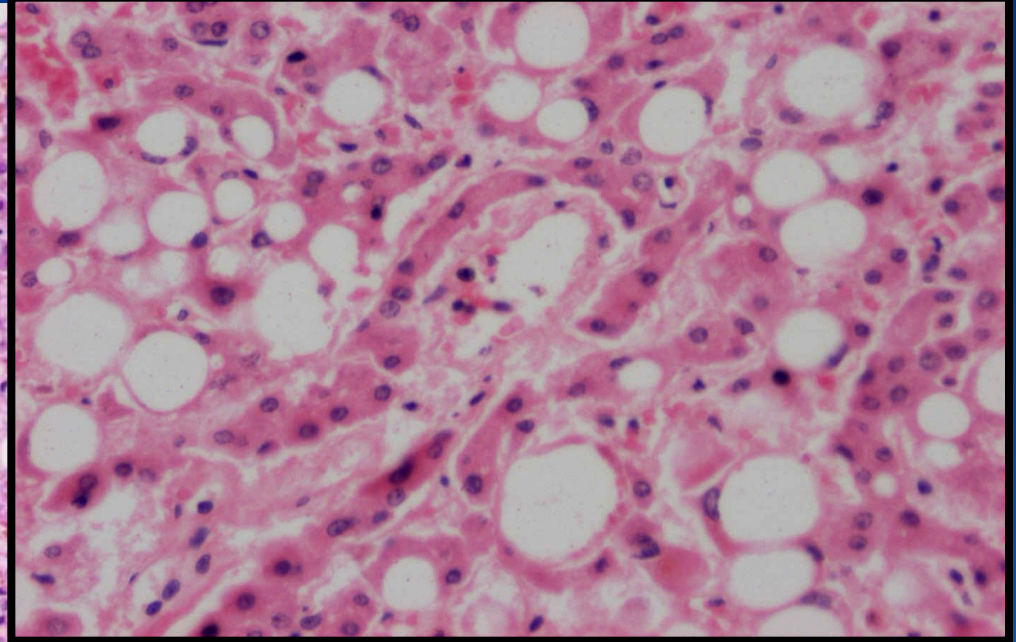
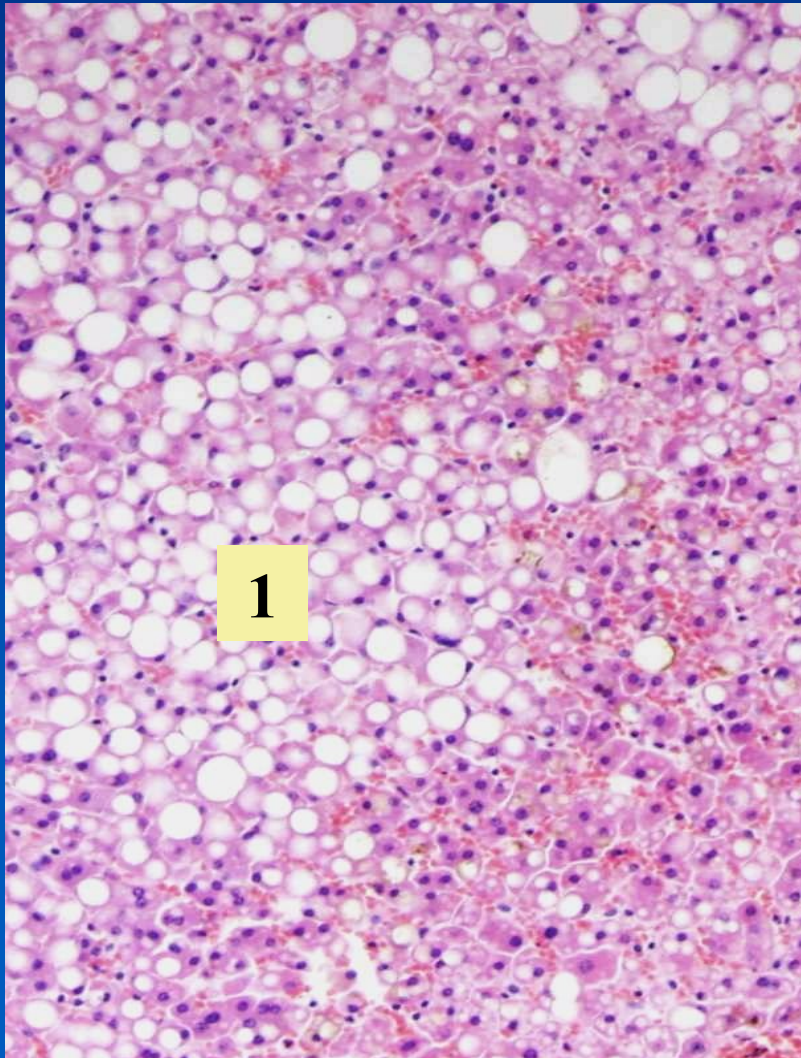
x tezaurismózy

= střádavá onemocnění (lipidózy, glykogenózy, mukopolysacharidózy)

Steatóza jater

Steatóza jater - mikro

1 Makrovakuolární steatóza

HROMADĚNÍ PROTEINŮ

---

x Příčiny:

- ⇒↑ *příjem z okolí*
- ⇒↑ *tvorba v buňce*
- ⇒ *porucha eliminace*

x Produkce **hyalinu**

*= extra- i intracelulární homogenní eosinofilní hmota
různého chemického složení a ultrastruktury*

IC akumulace hyalinu

---

x příklady:

⇒ Malloryho hyalin

- v hepatocytech např. u alkoholiků (cytokeratinová filamenta)

⇒ Alfa 1 antitrypsin

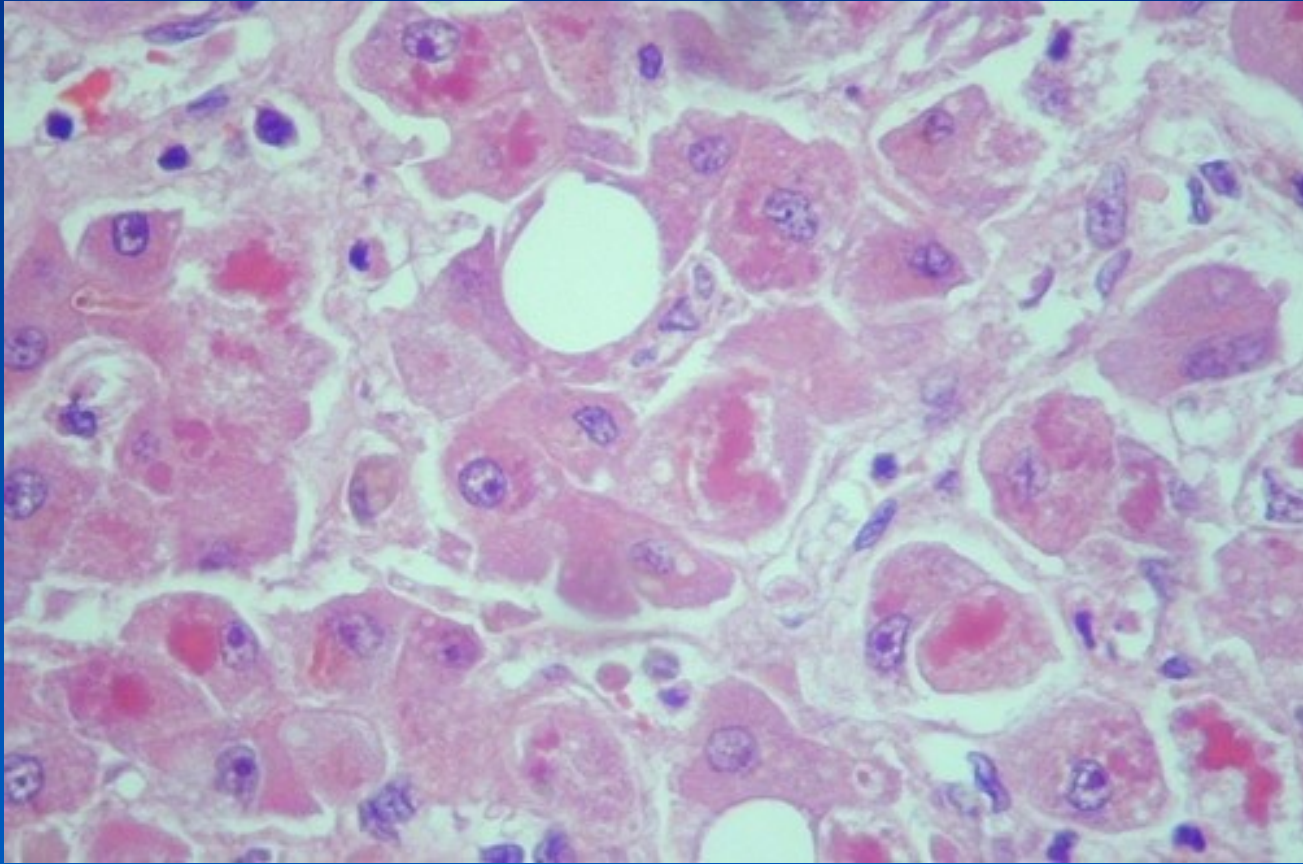
- v hepatocytech při jeho defektu (PAS+ globule)

⇒ Ruselova tělíška

- imunoglobuliny v plasmocytech

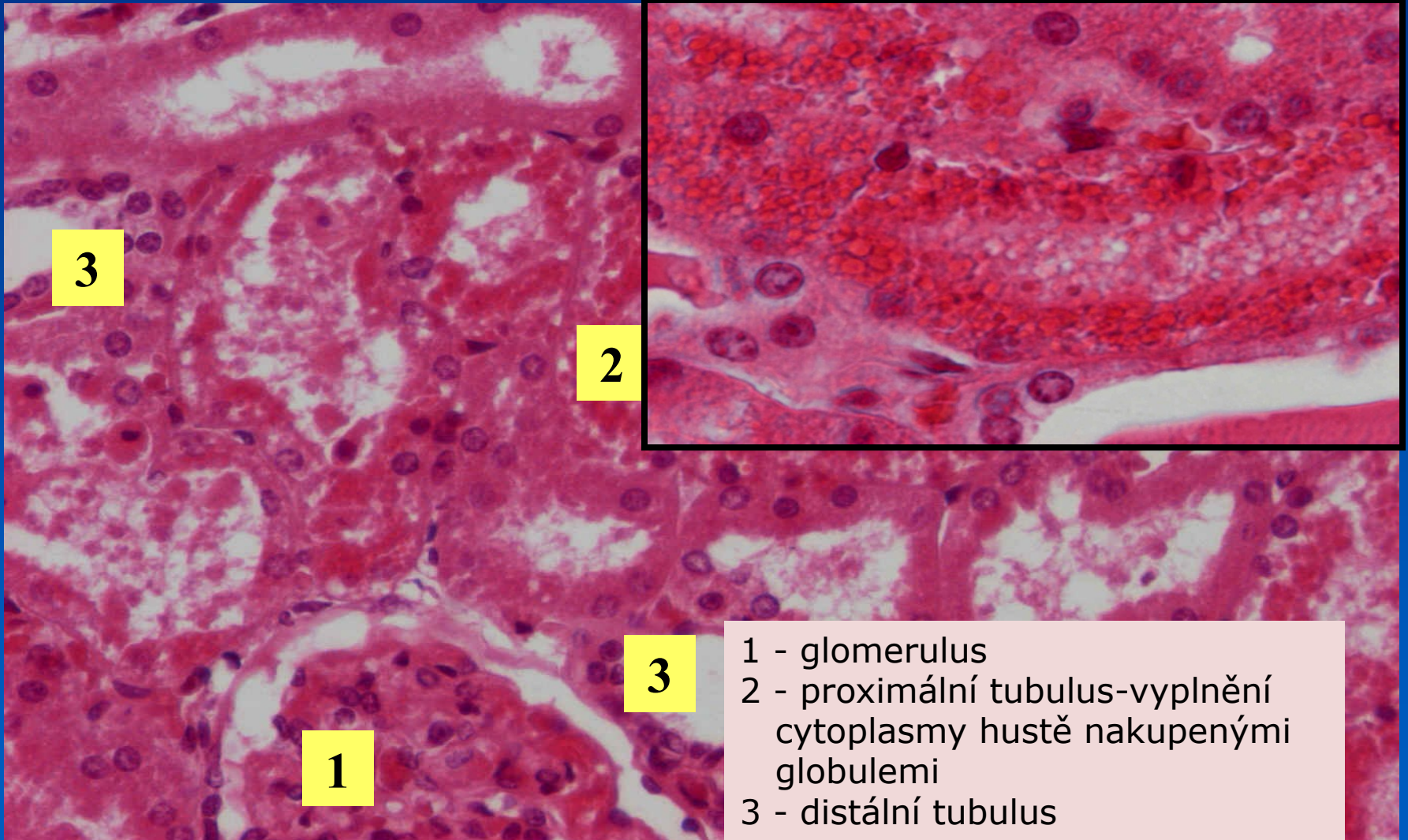

Mallory's hyaline

proteinová dystrofie

hyalinní zkapénkovatění – ledvina 200x

EC akumulace hyalinu

---

x vzniká z vaziva, připomíná chrupavku

⇒ *sklon ke kalcifikaci*

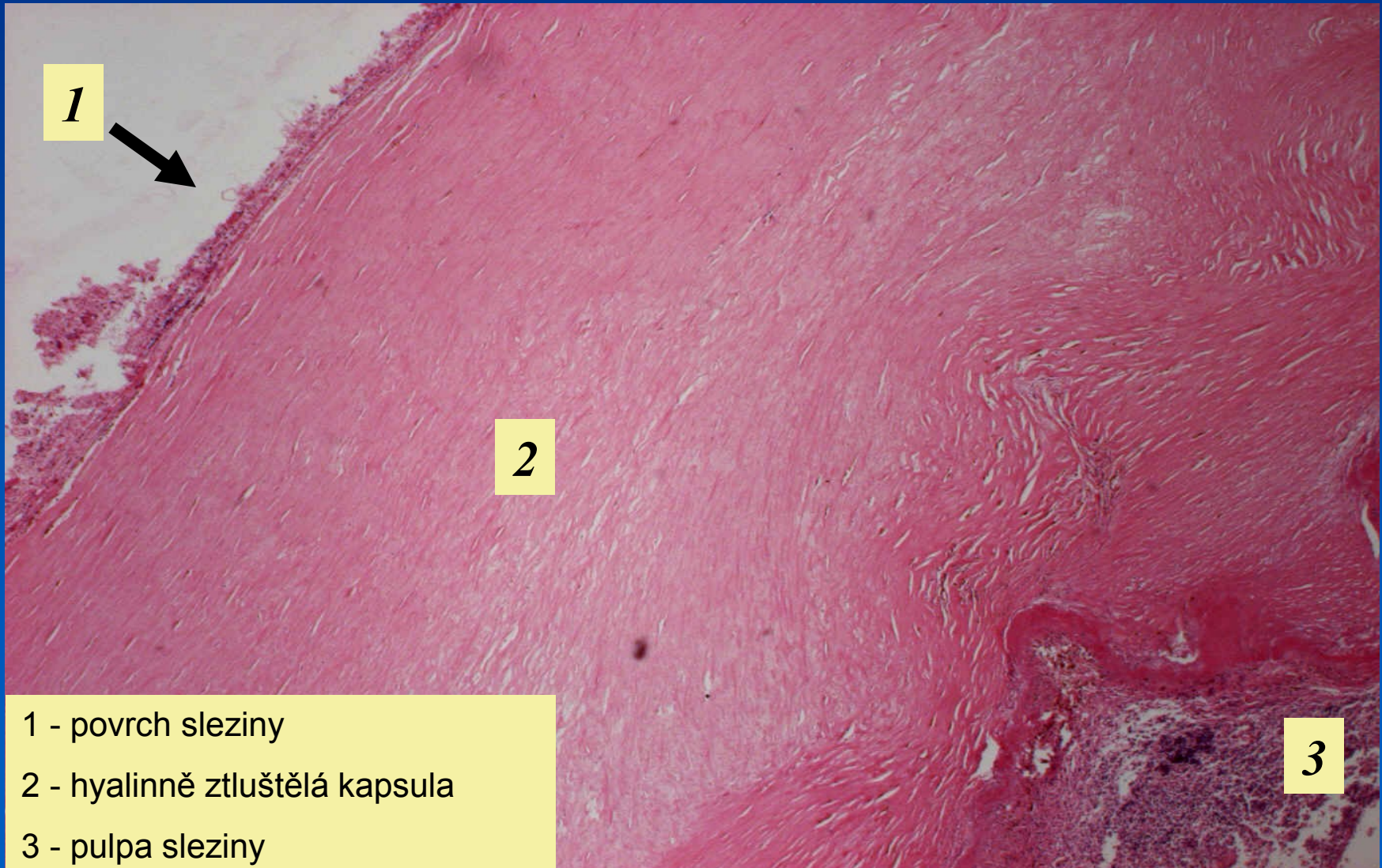
⇒ *dif.dg.: amyloid*

x příklady:

⇒ *hyalinizace jizev*

⇒ *hyalin na serozních blanách – tzv. polevové orgány (m. Curshman)*

Hyalinní dystrofie perisplenitis cartilaginea

DYSTROFIE CUKRŮ

↑ ukládání glykogenu:

⇒ metabolické poruchy

- u diabetes mellitus

» *epitel prox. tubulů ledvin, jádra hepatocytů, kardiomyocytů*

⇒ v nádorech

» *např. světlobuněčný CA ledviny, difúzní adenoCA GIT*

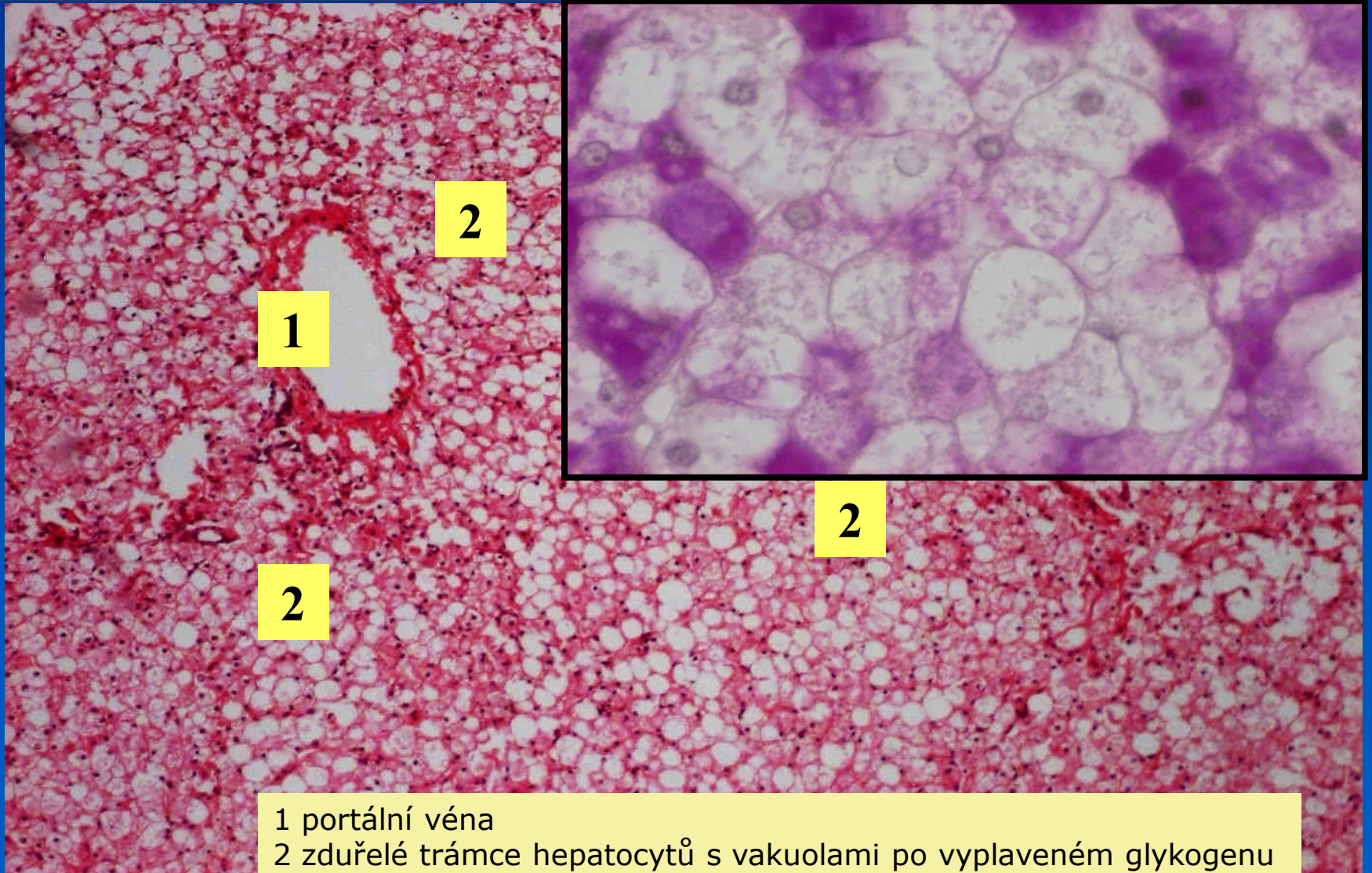
⇒ glykogenózy

» geneticky podmíněné defekty enzymů

» Von Gierkeho nemoc, Pompeho choroba, atd...

⇒ corpora amylacea

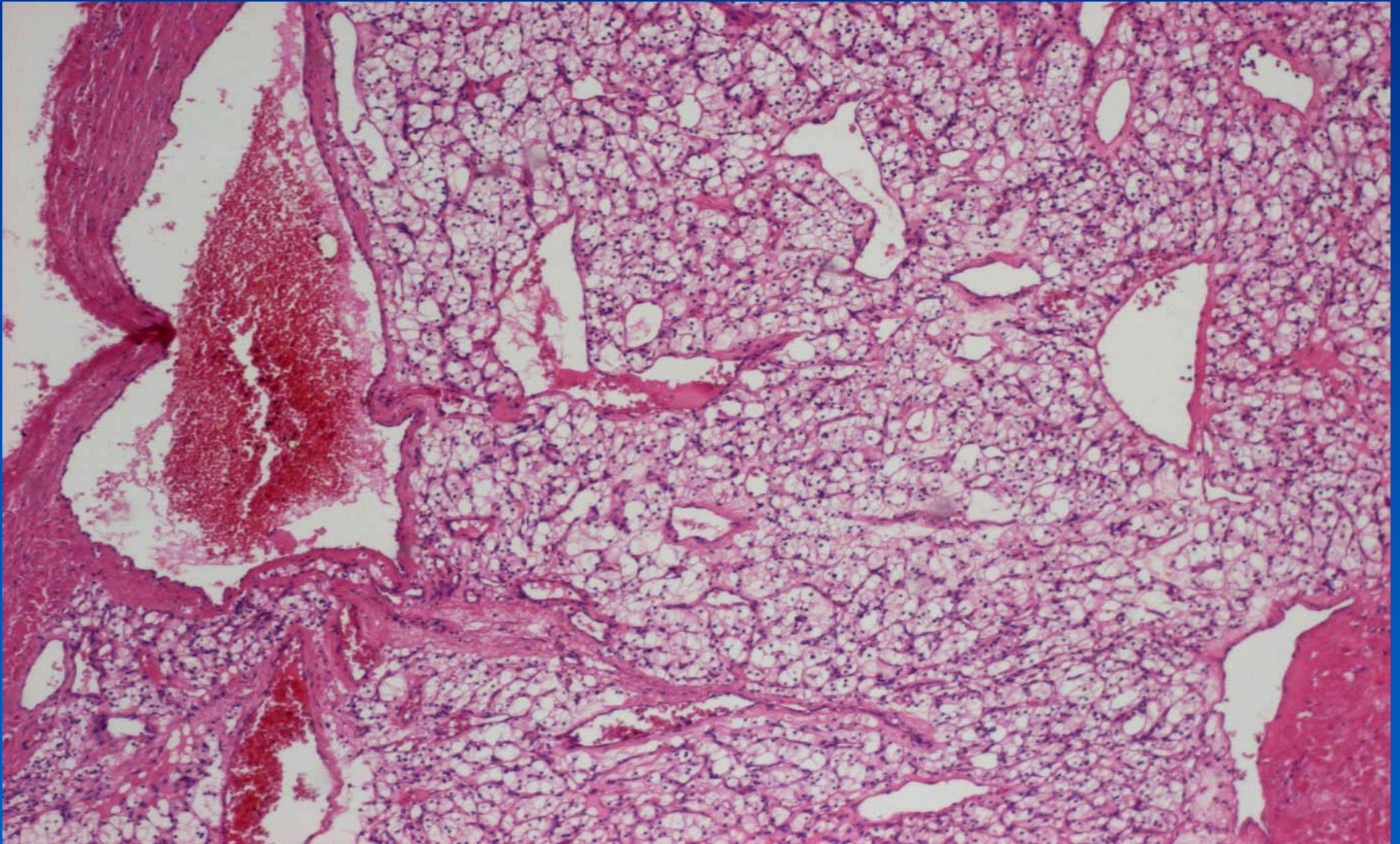
Glykogenóza, játra

1 portální vena

2 zduřelé trámce hepatocytů s vakuolami po vyplaveném glykogenu

Karcinom ledviny (světlobuněčný)

DIABETES MELLITUS

(skupina metabolických poruch sdílející společný znak – hyperglykémii)

× Typ 1

- ⇒ *Imunitně zprostředkovaná destrukce B buněk*
- ⇒ *Autoimunní IDDM geneticky predisponovaných jedinců + faktory prostředí (viry)*

× Typ 2

- ⇒ *Insulín rezistentní, s relativním nebo absolutním nedostatkem inzulínu*
- ⇒ *Geneticky predisponovaní jedinci; obezita, životní styl*

× Geneticky podmíněné defekty funkce B buněk

- ⇒ *„maturity-onset diabetes of the young“ (mutace v různých genech)*
- ⇒ *„mitochondriální diabetes“ (mutace v mtDNA; poruchy oxidativní fosforylace)*

× Geneticky podmíněné defekty funkce inzulínu

- ⇒ *mutace v genu pro insulin, insulinový receptor či defekty konverze proinsulinu*

× Poruchy exokrinního pankreatu

- ⇒ *Chronická pankreatitida*
- ⇒ *Pankreatektomie*
- ⇒ *Neoplazie pankreatu*
- ⇒ *Cystická fibróza*
- ⇒ *Hemochromatóza*

DIABETES MELLITUS

Diabetes mellitus		
Znaky	Typ 1 (juvenilní, na inzulínu dependentní, se sklonem ke ketoacidóze)	Typ 2 (adultní, bez sklonu ke ketoacidóze, non-inzulín-dependentní)
Věk	obvykle <20 let	obvykle <40y
Zastoupení	<10 %	>90%
Nástup nemoci	Abruptní (akutní nebo subakutní)	Postupný
Etiologie	Možná virová/autoimunitní, s destrukcí buněk ostrůvků	Obezita, inzulínová rezistence
HLA asociace	Ano (=genetická predispozice DM)	Ne
Autoprotilátky	Ano	Ne
Hmotnost při nástupu	Normální nebo štíhlý, obezita nebývá	Většina obézních (80%)
Endogenní produkce inzulínu	Snížená (nedostatečná či žádná)	Variabilní
Ketoacidóza	Ano	Vzácně
Léčba	Inzulín, dieta, pohyb	Dieta, perorální antidiabetika, pohyb, inzulín, kontrola hmotnosti

DIABETES MELLITUS

Rizikové faktory pro DM typu 1 a typu 2

Typ 1 DM rizikové faktory

Type 1 DM in a first-degree relative (sibling or parents)

Typ 2 DM rizikové faktory

Pozitivní rodinná anamnéza

Etnický původ (černoši, indiáni, hispánci, obyvatelé ostrovů v Pacifiku)

Obezita

Vyšší věk

Fyzická inaktivita, sedavý způsob života

Gestační diabetes v anamnéze

Klinické stavy asoc. s inzulínovou rezistencí (např. sy polycystických ovaríí)

Cévní onemocnění v anamnéze

Porušená glukózová tolerance

Hypertenze

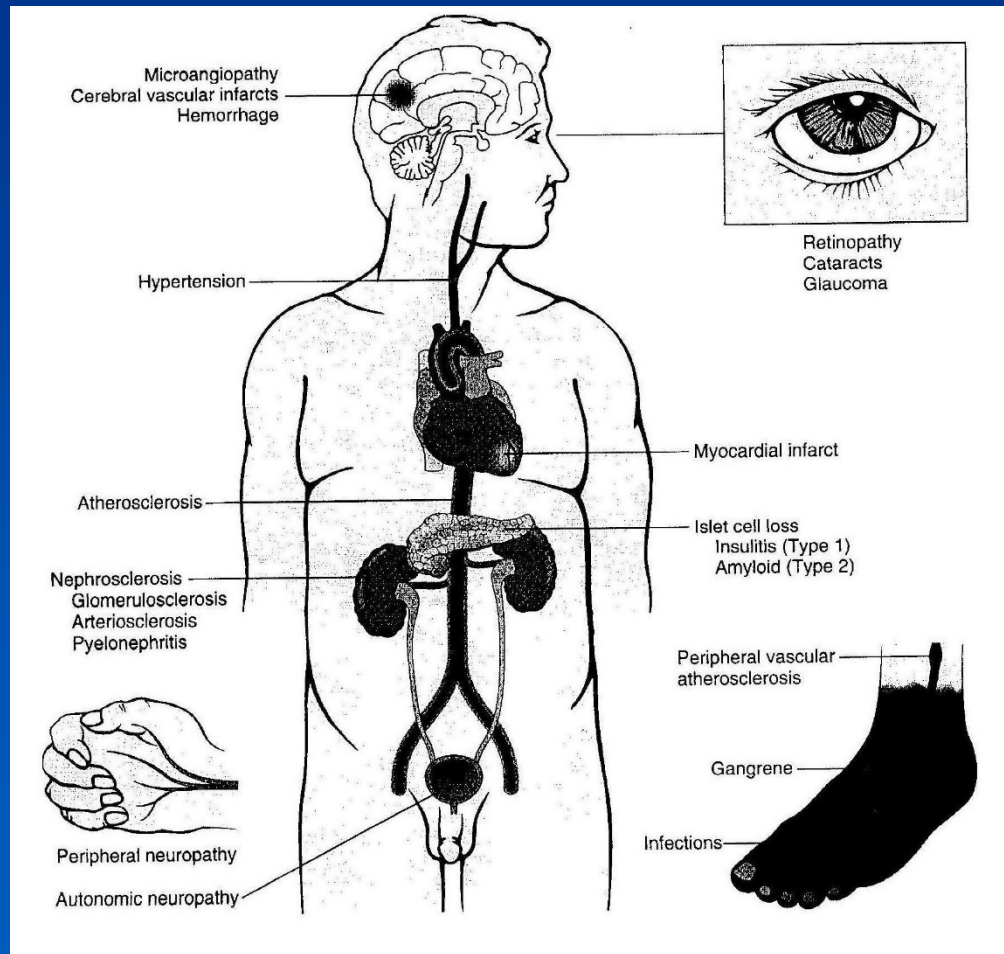
HDL cholesterol $<35\text{mg/dL}$ a/nebo triglyceridy $\geq 250\text{mg/dL}$

Kouření cigaret

DIABETES MELLITUS

Komplikace diabetu	
	komplikace
Velké cévy	Akcelerovaná arterioskleróza vedoucí k: <ul style="list-style-type: none"> - Infarktu myokardu - Cerebrovaskulárním chorobám - Ischemiím končetin - Zodpovědné za 80 % úmrtí v souvislosti s DM dospělých
Malé cévy	Poškození bazální membrány a endotelií. Retinopatie, nefropatie
Periferní nervy	Diabetická neuropatie (v.s. v důsledku poškození cév zásobujících periferní nervy)
Neutrofily	Náchylnost k infekcím
Těhotenství	Pre-eklamptická toxémie Velký novorozenec Neonatální hypoglykémie
Kůže	Gangrény končetin Léze měkkých tkání (granuloma annulare, necrobiosis lipoidica)

Komplikace diabetu

INKLUZE

= patologické intracelulární partikule

⇒ *cytoplasmatické / jaderné*

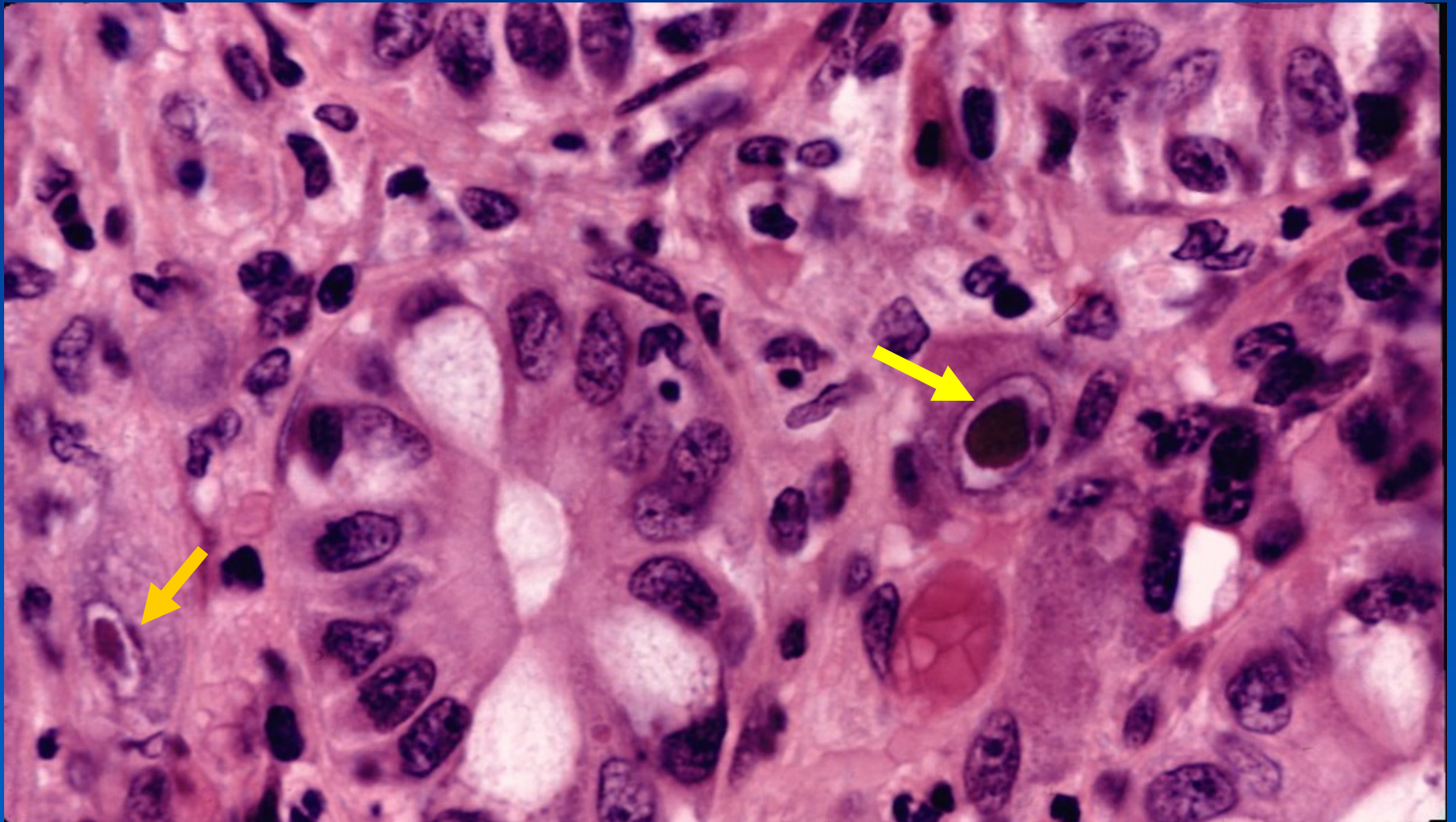
⇒ *rozdílná velikost*

⇒ *eosinofilní i bazofilní*

⇒ *charakteristické u některých virových infekcí*

- *virové částice: herpes, CMV, morbilli, vzteklna - Negriho tělíška*

CMV kolitida

Amyloidóza

= skupina chorob, pro které je charakteristické extracelulární ukládání amyloidu v tkáních jednoho/více orgánů

✘ **amyloid** = proteinová substance tvořená z:

- fibrilárního proteinu
  - struktura β skládaného listu
- P-proteinu
  - pentagonálně uspořádaný glykoprotein
- hypersulfatovaného glykosaminoglykanu
  - složka pojivové tkáně

Amyloidóza – dělení

---

1. dle rozsahu:

- systémová
  - » amyloid se ukládá do více orgánů současně
- lokalizovaná
  - » amyloid se ukládá predilekčně do jednoho orgánu

2. dle etiopatogeneze:

- vrozená:
  - » transthyretin, aj.
- získaná:
  - » AL, AA, aj.

Amyloidóza

xprekurzorové proteiny fibrilární složky amyloidu:

- lehké řetězce Ig λ/κ ($\rightarrow$ AL amyloid)
- SAA protein ($\rightarrow$ AA amyloid)
- β 2-mikroglobulin
- normální složka krevní plazmy $\rightarrow$ AH /A β 2m-amyloid
- transthyretin
- přenašeč thyroxinu a retinolu $\rightarrow$ ATTR amyloid
- A β amyloid

Amyloidóza

klinicko-biochemická klasifikace

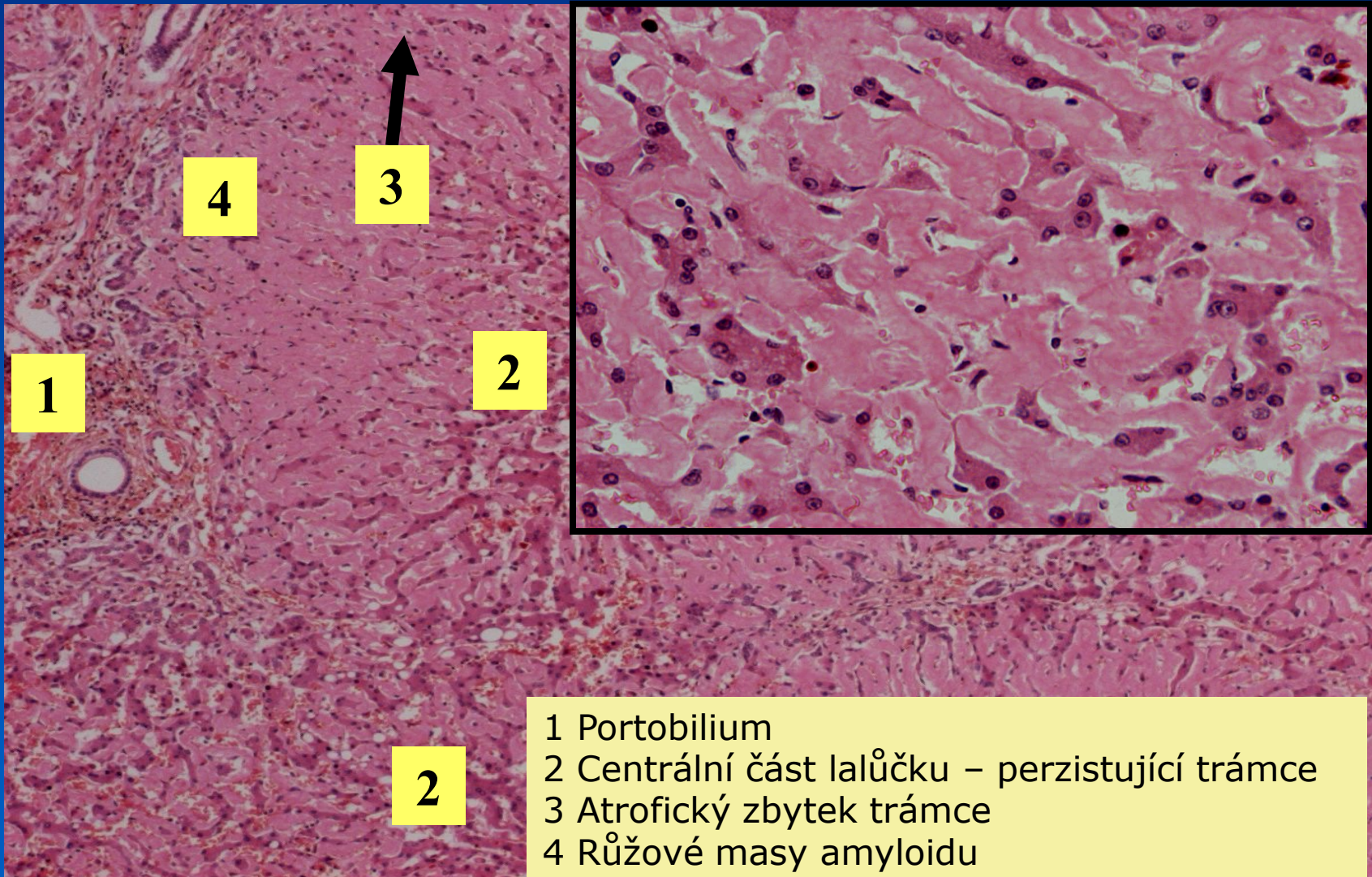
SYSTÉMOVÁ AMYLOIDÓZA		Asociované choroby	Amyloid protein	lokalizace
Primární		Monoklonální proliferace plazmocytů	AL	Ledviny, slezina, srdce, játra, jazyk, šlachy, kůže
Sekundární		Chronický zánět (RA, IBD; dříve tbc či osteomyelitida)	AA	Srdce, játra, ledviny, slezina
Hemodialysis associated		CHRI	A β 2	Ledviny
Hereditární	Famil. středozevní horečka		AA	
	Famil. amyloid. polyneuropatie		ATTR	
Senilní			ATTR	Srdce aj.

Amyloidóza

klinicko-biochemická klasifikace

LOKALIZOVANÁ AMYLOIDÓZA			
	Asociované choroby	Amyloid protein	lokalizace
Senilní mozková	Alzheimerova ch., senilní demence	A β	mozek
Endokrinní/ Tumorózní	Medulární Ca štítnice B-buňky Langerhansových ostrůvků	ACal	Štítná žláza pankreas
Senilní izolovaná atriální amyloidóza	Arytmie Srdeční selhání	AANF	srdce

Sekundární amyloidóza- játra

KALCIFIKACE

= ukládání Ca^{2+} solí do tkání, kde se normálně nevyskytují

*x*dystrofická

⇒ do tkání, které jsou již předem patologicky změněné (např. nekrózou/dystrofií)

*x*metastatická

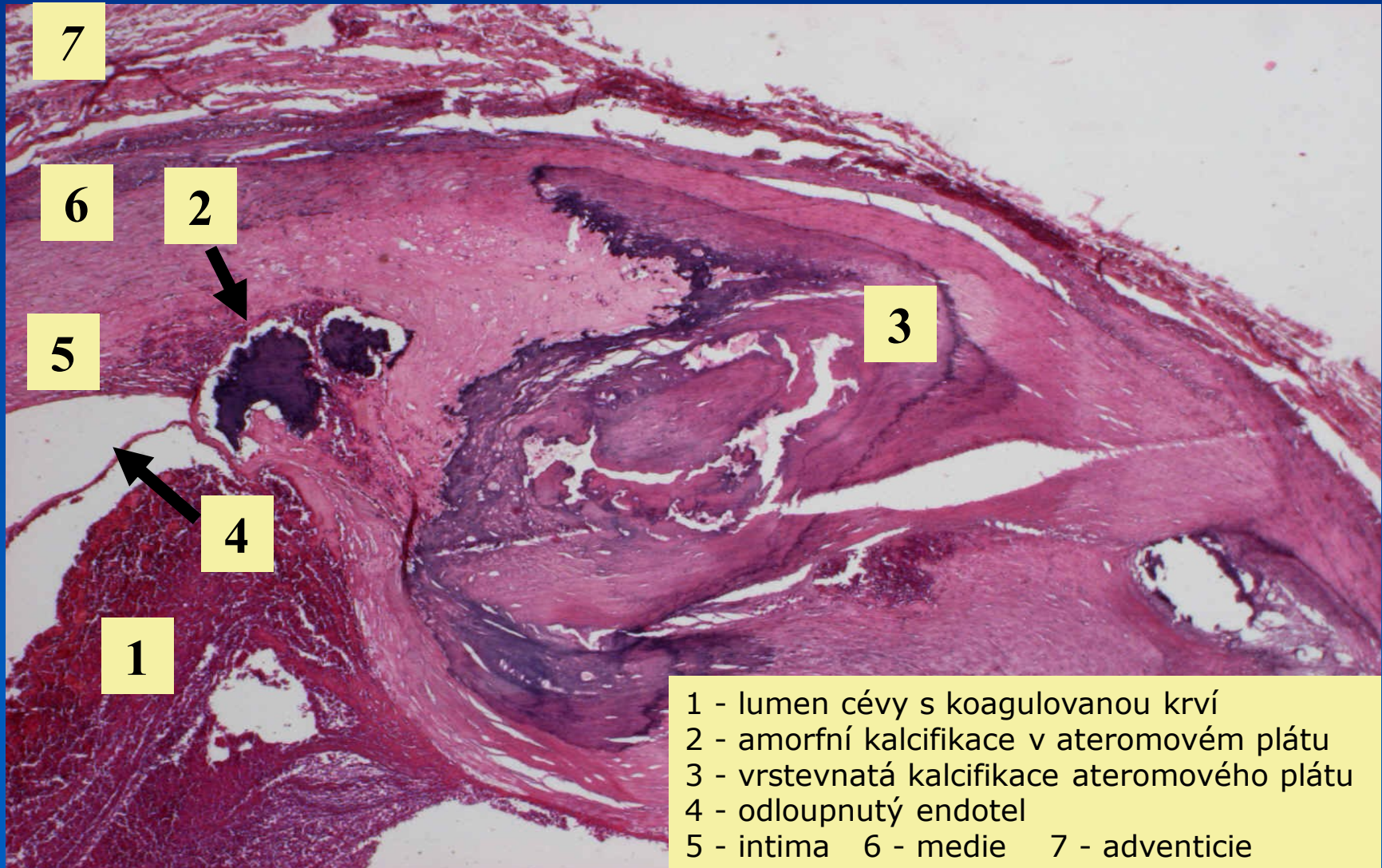
⇒ při ↑ sérové hladině Ca^{2+}

⇒ hyperparathyroidismus, chron. renální choroby

⇒ postiženy plíce (pemzová plíce), žaludek, ledviny, vnitřní

⇒ elastika tepen

Dystrofická kalcifikace stěna arterie s ateromovým plátem

KONKREMENTY A KRYSTALY

Dělení dle:

× velikosti

× tvaru

× chemického složení:

⇒ **urátové**

» močové ústrojí

⇒ **oxalátové**

» bezbarvé světlolomné drúzy v tubulech ledvin nebo intersticiu myokardu při oxalóze (vrozená metabolická porucha nebo otrava – etylenglykol)

⇒ **cholesterolové**

» vřetenité prázdné prostory při ateroskleróze, v pozánětlivých pseudoxantomech atd.

⇒ **další**

» paraprotein, cystin, Charcot-Leydenovy

Konkrementy vznik a komplikace

× 3 hlavní faktory ovlivňující vznik konkrementů:

⇒ zvýšená koncentrace konkrementotvorné látky

⇒ porucha koloidního prostředí (záněty)

⇒ změny pH prostředí (hlavně moči)

× postupně narůstají kolem mikroskopického jádra

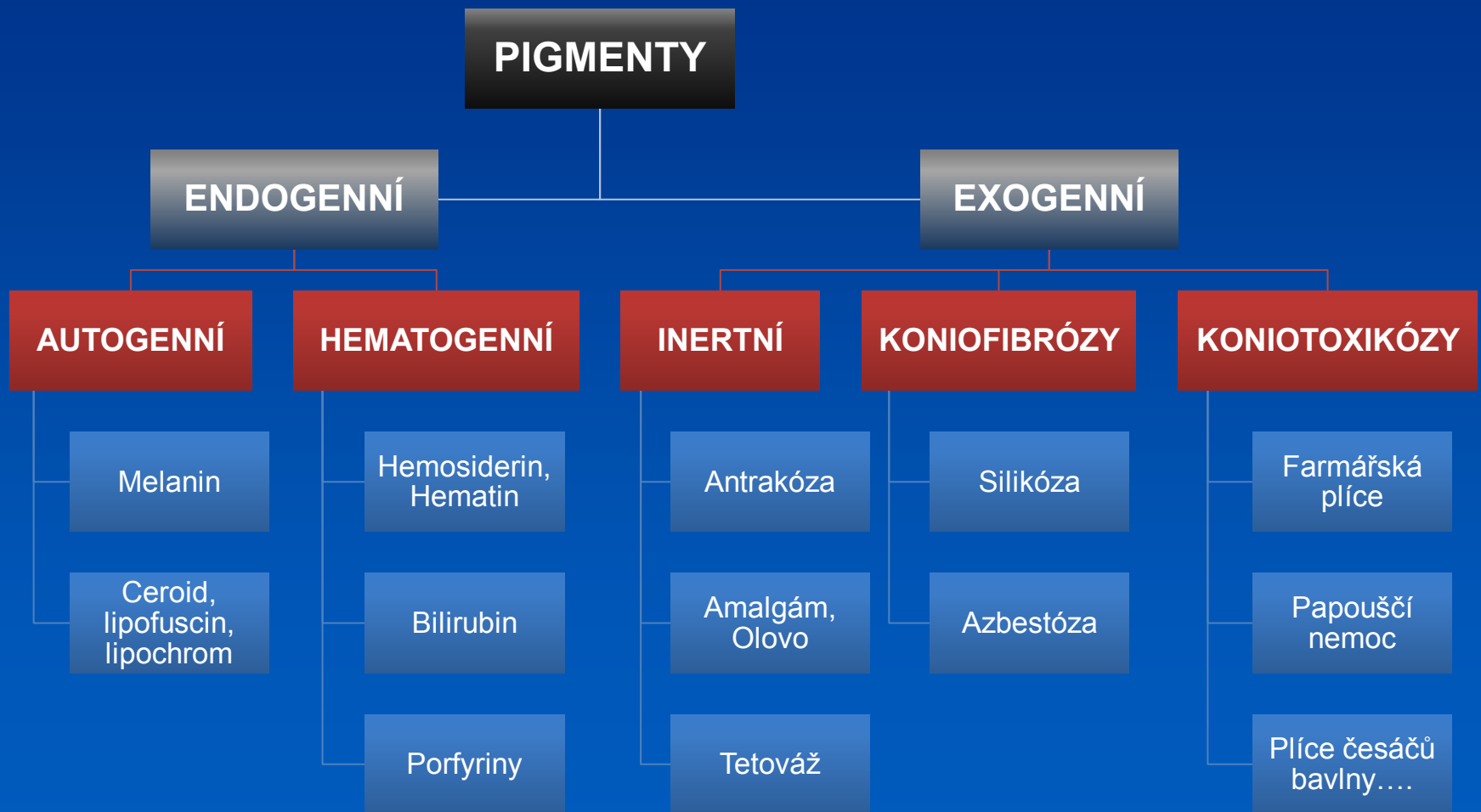
× kde?:

*⇒ žlučové cesty, močové cesty, slinné žlázy, pankreas,
prostata*

× komplikace → ucpání vývodů

PIGMENTY

Autogenní pigmenty

× MELANIN

+: - Addisonova choroba

- neurofibromatóza
- pigmentový névus
- maligní melanom

-: - albinismus

- vitiligo
- leukoderma

× LIPOFUSCIN = pigment z opotřebování

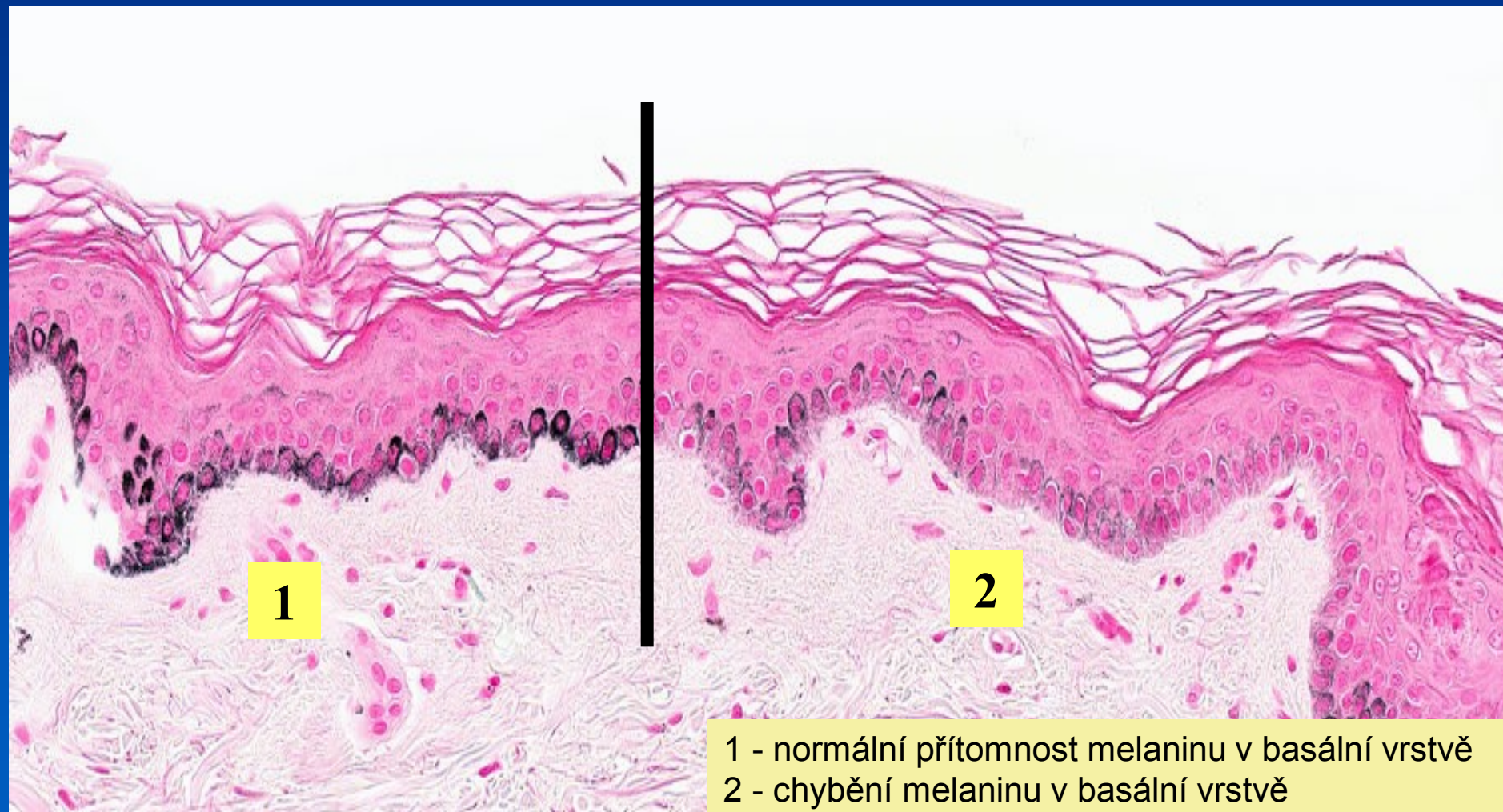
- tzv. hnědá atrofie (játra, myokard)
- dif.dg.: hemosiderin

Defekt melaninu - vitiligo

Defekt melaninu- vitiligo

Hematogenní pigmenty

× HEMOSIDERIN

⇒ hrubozrný okrověhnědý pigment

⇒ IC i EC

- + : - lokální hemosideróza ← krvácení, venostáza
- systémová hemosideróza ← hemolytická anémie

Pozn.

× Hemochromatóza

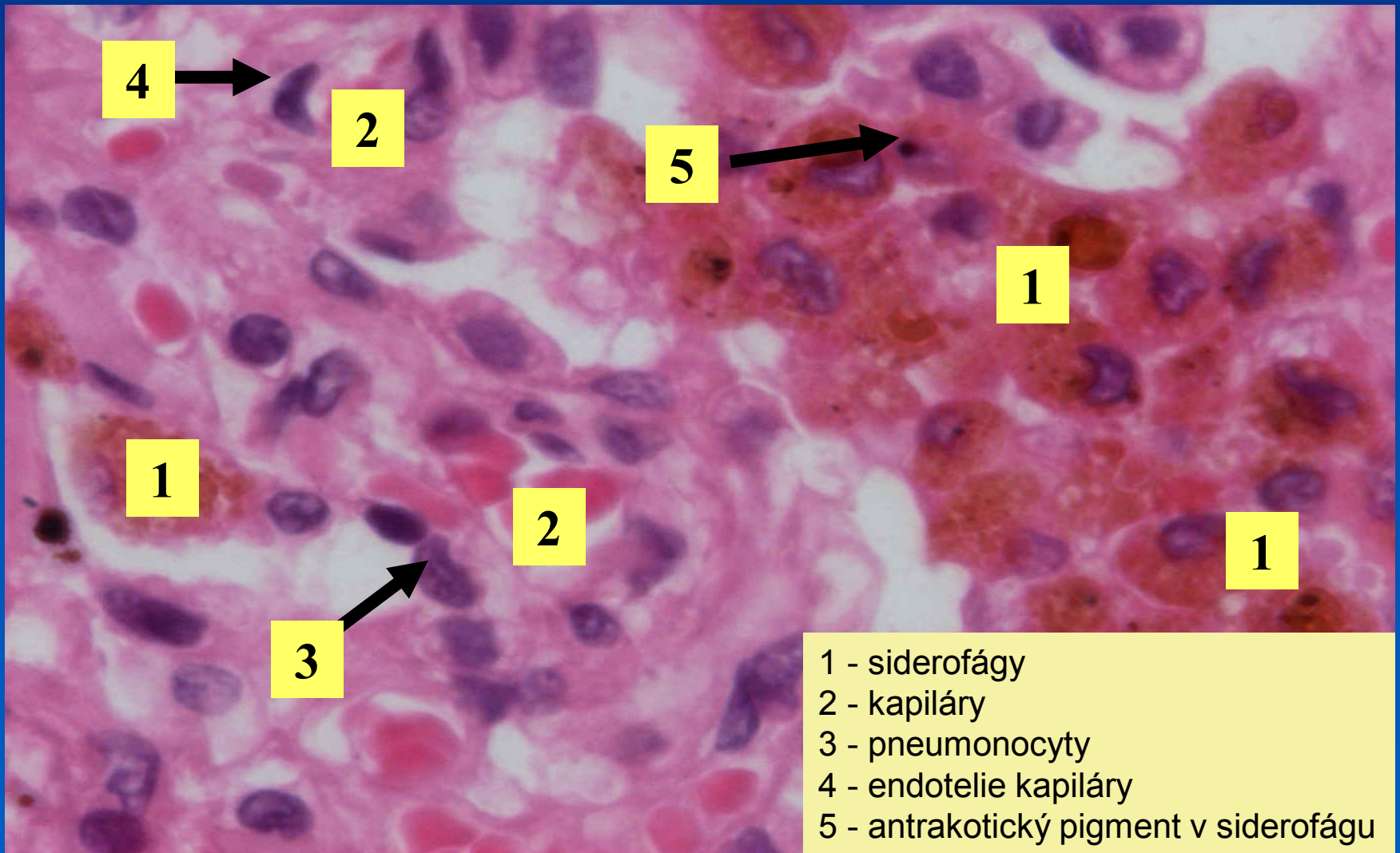
⇒ autozomálně recesivně dědičná

⇒ není hematogenní; způsobena nadměrným vstřebáváním Fe ze střeva a jeho ukládáním do jater, pankreatu, myokardu, kůže, pohlavních žláz

⇒ Fe je fibrogenní, mutagenní a kancerogenní →→→

- tzv. bronzový diabetes (fibróza pankreatu + pigmentace kůže)
- jaterní cirhóza → hepatocelulární karcinom
- srdeční selhávání, artritidy, impotence♂, ↓ libida ♀

Hemosiderin siderofág

Hematogenní pigmenty

---

x BILIRUBIN

- ⇒ *konjugovaný (rozpustný ve vodě, netoxický)*
- ⇒ *nekonjugovaný (nerozpustný ve vodě, toxický!)*

- ⇒ *cholestáza, hromadění žluči v játrech*
- ⇒ *intrakanalikulárně, intracelulárně*
- ⇒ *pozn. ikterus (prehepatální ; hepatocelulární; obstrukční)*

x PORFYRIN

- ⇒ *porfyrie, porfyrinurie (červená fluorescence po ozáření UV světlem)*
- ⇒ *vrozené metabolické defekty*
- ⇒ *akutní x chronické projevy*

Inertní pigmenty

- x anthracosis simplex
  - ⇒ *černá pigmentace dýchacích cest*
  - ⇒ *bez okolní fibrotizace*

- x amalgámová pigmentace
  - ⇒ *gingiva, tvářová sliznice, jazyk*
  - ⇒ *bez zánětu!*

- x tetováž

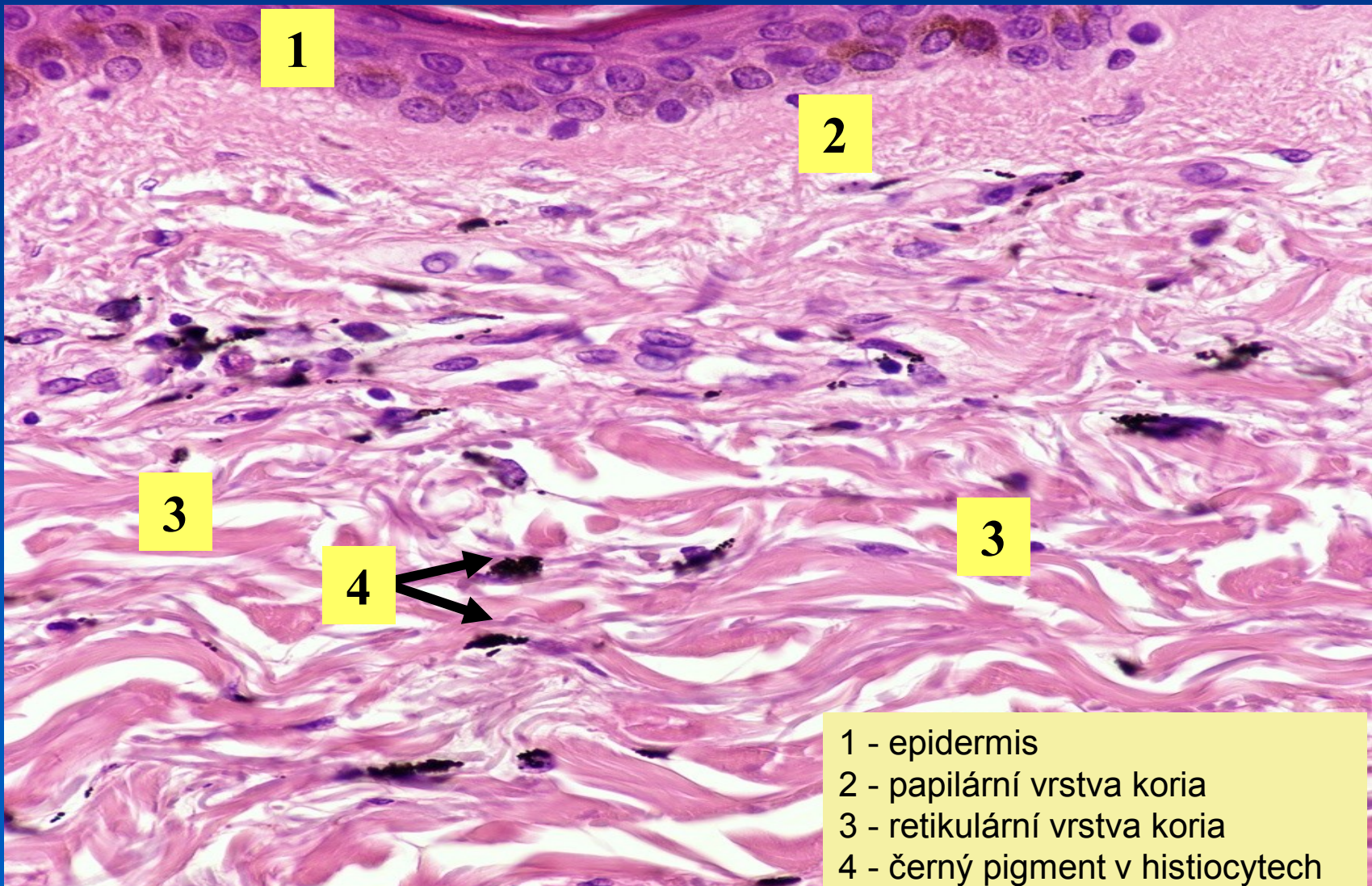

Tetováž

Tetováž

černý pigment v histiocytech koria

Koniofibrózy

= zánětlivá onemocnění plic na podkladě inhalace anorganického fibrogenního prachu.

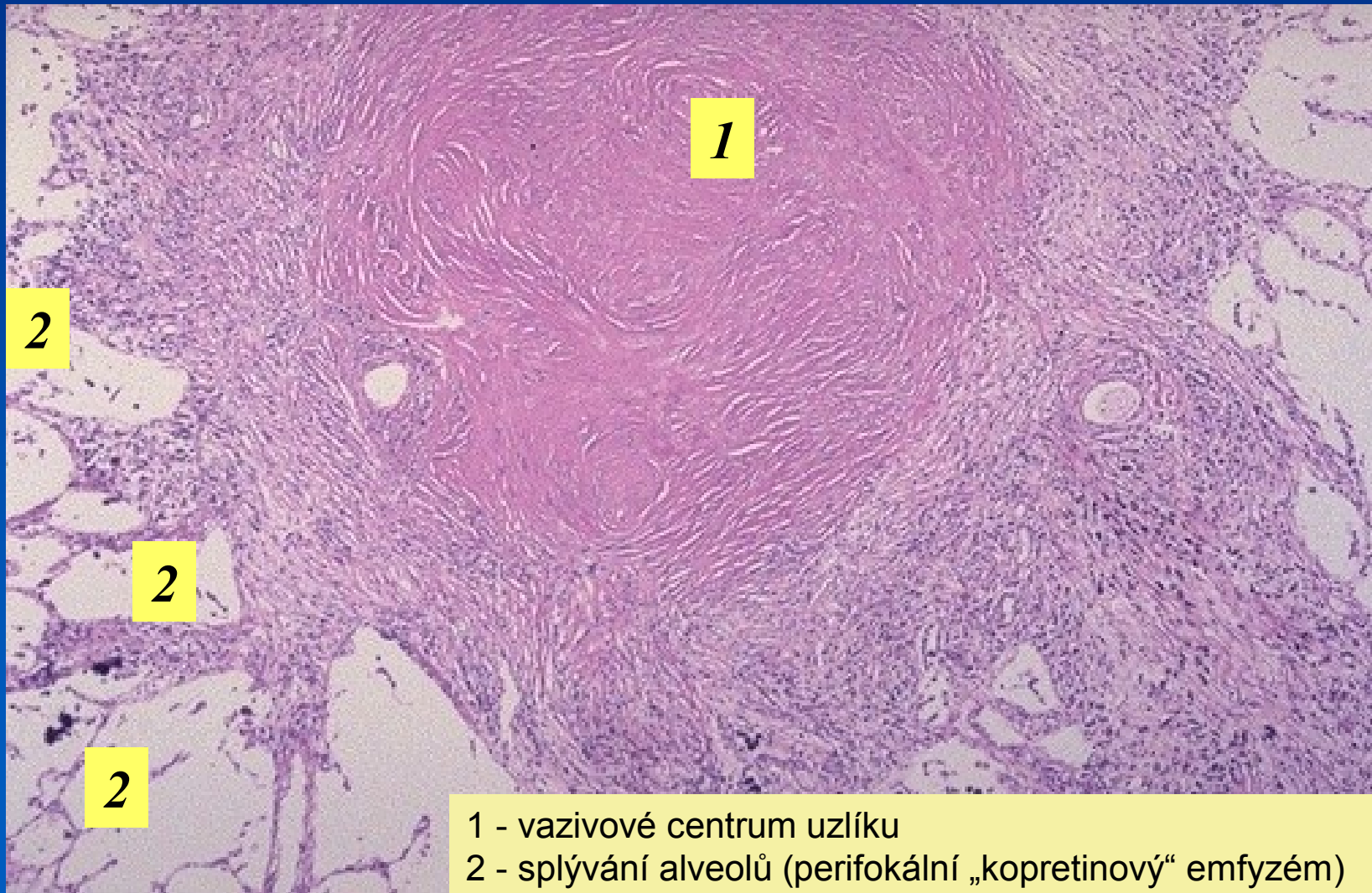
x SILIKÓZA – SiO₂

- » rozpad makrofágů → uvolnění chemicky aktivních látek (enzymy, volné radikály) → fibroproliferace → fibróza plice (intersticiální zánět) → plicní hypertenze → cor pulmonale
- » proces je ireversibilní !
- » **3 stadia:**
  - 1) mírná retikulární fibróza
  - 2) silikotické uzly
  - 3) kompaktní fibróza

x AZBESTÓZA - azbestová tělíska

- » difúzní plicní fibróza
- » karcinogenita :
  - » mesoteliom
  - » karcinom plic

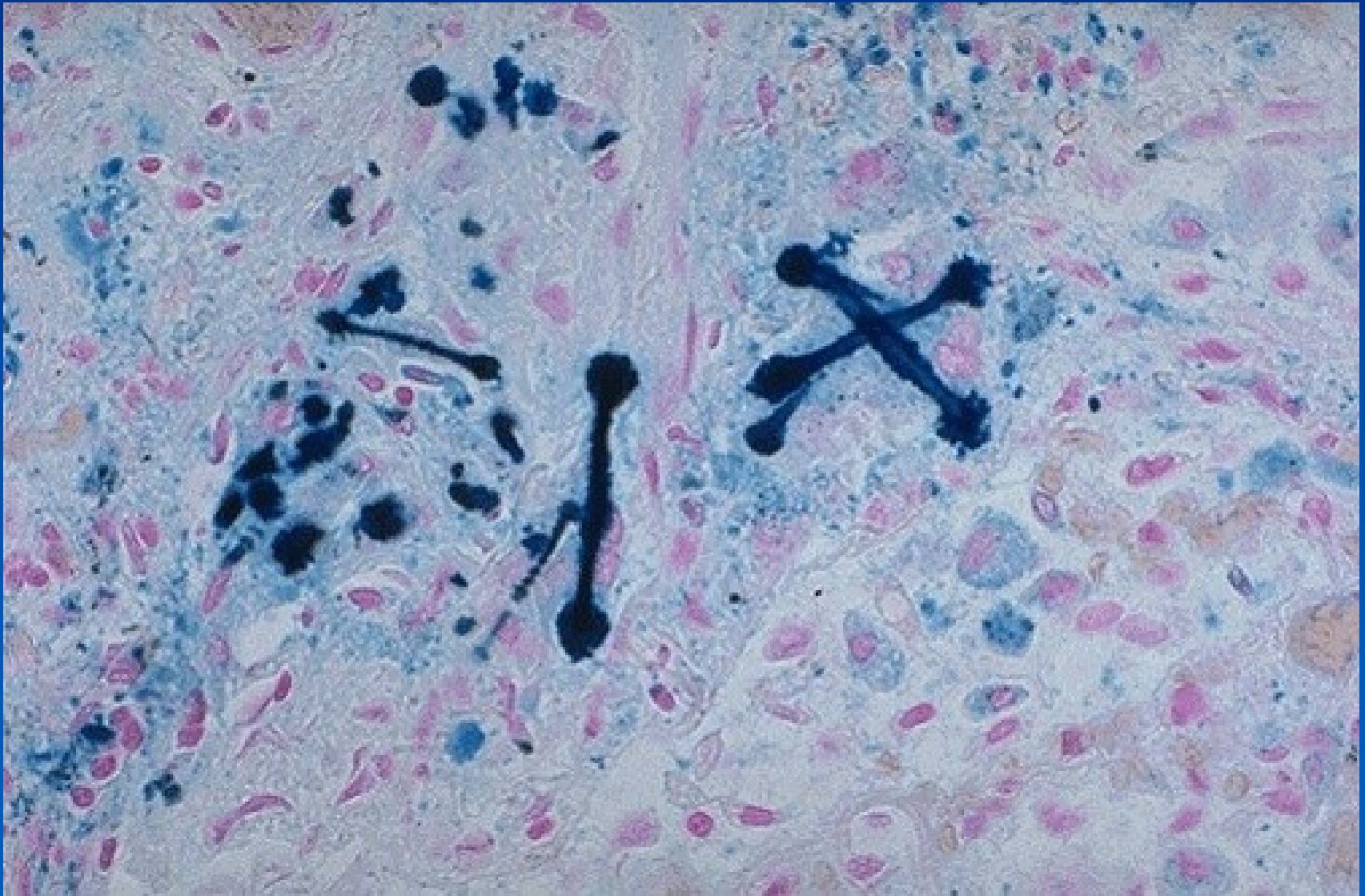
Silikotický uzlík-plíce

1 - vazivové centrum uzlíku
2 - splývání alveolů (perifokální „kopretinový“ emfyzém)

Azbestóza

azbestová tělíčka v plicní tkáni

Koniotoxikózy

= hypersenzitivní reakce na inhalaci organických antigenů

x FARMÁŘSKÁ PLÍCE

⇒ vdechování prachu z navlhého sena obsahujícího
Micropolyspora faeni

⇒ pneumonitida (intersticiální záněť)

x pozn.: plíce chovatelů holubů, sběračů hub, česáčů bavlny....

Děkuji za pozornost...